

Шостя Інна Володимирівна – аспірант кафедри психології та соціології Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Северодонецьк.

Омелянюк Сергій Миколайович – здобувач кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Северодонецьк.
УДК 159.922.6(043.3):316.663.22

Дубова О. Ю.

ЗМІСТ І ПОКАЗНИКИ АВТЕНТИЧНОСТІ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті за результатами теоретичного аналізу наукової літератури подано зміст та показники автентичності самопрезентації особистості керівника загальноосвітнього навчального закладу. Визначено характерні риси управлінської діяльності (насиченість великою кількістю дій; різноманітність видів діяльності; фрагментарність діяльності; часте втручанням ззовні; широка мережа контактів, які виходять далеко за межі робочої групи; переважання вербального спілкування з оточуючими). Показано специфічні особливості, які характерні для управління загальноосвітнім навчальним закладом: вміння враховувати особливості різних вікових груп у процесі взаємодії з учасниками освітнього процесу; вміння здійснювати мобільне та гнучке ділове спілкування з кожним суб'єктом освітнього простору; знання інноваційних підходів, вміння їх гнучко використовувати з урахуванням специфіки діяльності конкретного закладу освіти, володіння технологіями надання консультативної допомоги учасникам освітньої діяльності в реалізації цих підходів; керівники освітніх закладів самі мають бути зразком особистості, яку вони прагнуть виховати у підростаючих поколіннях). Здійснено порівняльний аналіз проявів автентичної (гнучкість і диференційованість у міжособистісних стосунках, суб'єктність, узгодженість, конгруентність, прозорість, неконформність, самоорганізація, здатність до вибору, особиста відповідальність, ціннісне ставлення до себе) та неавтентичної (ригідність, пасивність, залежність від зовнішніх впливів, емоційна залежність, замкненість, конформність, розбалансованість, несамостійність, невміння брати відповідальність за власні дії, знецінення власної особистості) особистості. На основі узагальнення та систематизації зазначених показників та специфіки управлінської діяльності в освіті висвітлено показники автентичності самопрезентації керівників загальноосвітніх навчальних закладів.

Ключові слова: самопрезентація, автентичність самопрезентації, керівник загальноосвітнього навчального закладу, управлінська діяльність.

Постановка проблеми. В умовах реалізації Концепції нової української школи особливого значення набуває особистісних розвиток усіх суб'єктів

освітнього процесу і, особливо, керівників загальноосвітніх навчальних закладів (закладів середньої освіти). Слід зазначити, що одним із важливих показників особистісного розвитку керівника є автентичність самопрезентації особистості, прояви якої зумовлені специфікою його управлінської діяльності (О. Бондарчук [1] та ін.).

Щодо загальних особливостей управлінської діяльності слід зазначити, що специфіка управління пов'язана з постійним виконанням обов'язкових дій у складі «команди», вимагає підпорядкування власного «Я» виконанню певних функцій, узгодження своїх дій із загальними цілями і, водночас, ініціювання спільної діяльності підлеглих на шляху до досягнення мети управління. Відповідно управлінська діяльність характеризується [5; 11]:

- насиченістю великою кількістю дій (переважно короточасних);
- різноманітністю видів діяльності;
- фрагментарністю діяльності;
- частим втручанням ззовні;
- широкою мережею контактів, які виходять далеко за межі робочої групи;
- переважанням вербального (мовного) спілкування з оточуючими (до 90%) [11].

Крім того, аналіз складових управлінської праці свідчить про її функціональну неоднорідність, в якій, зокрема, вирізняють такі функціональні аспекти управлінської праці:

1) евристична – має виражений творчий характер, пов'язана з постановкою проблеми, аналізом ситуації, пошуком шляхів розв'язання;

2) адміністративна – полягає у цілеспрямованому впливі керівника на підлеглих з метою виконання ними поставлених завдань;

3) операторська – полягає у виконанні стереотипних операцій, необхідних для інформаційного забезпечення процесу управління [5].

Управління загальноосвітнім навчальним закладом (далі – ЗНЗ) характеризується, крім того, рядом специфічних особливостей [1, 5 та ін.].

По-перше, управлінська діяльність керівників загальноосвітніх навчальних закладів передбачає організацію взаємодії з учасниками освітнього процесу, які мають різний ступінь підпорядкування керівнику (вчителі, учні, їх батьки, громадськість), різні вікові, соціальні, гендерні характеристики, що вимагає вміння враховувати особливості різних вікових груп у процесі взаємодії з учасниками освітнього процесу.

По-друге, різними є й соціальні характеристики суб'єктів освітнього процесу, внаслідок чого керівник здійснює спілкування з представниками різних соціальних груп і верств суспільства – від представників урядових структур до батьків з поведінковими девіаціями, залежною поведінкою, що вимагає вміння здійснювати мобільне та гнучке ділове спілкування з кожним суб'єктом освітнього простору, застосовувати гнучкий стиль керівництва.

По-третє, важливою складовою управлінської діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів є підвищення якості діяльності загальноосвітніх навчальних закладів через запровадження інноваційних підходів в освітній галузі. Це вимагає від керівників знання таких підходів, вміння їх гнучко використовувати з урахуванням специфіки діяльності конкретного закладу освіти, а також володіння технологіями надання консультативної допомоги учасникам освітньої діяльності в реалізації цих підходів.

По-четверте, відповідальність керівника за досягнення мети управління, адже головний об'єкт і, водночас, суб'єкт їх впливу – учні, в яких лише формуються психіка, духовно-етичні основи, зрілість, які мають безумовну довіру до дорослих, особливо в початковій школі. Це зумовлює вплив керівників на суб'єктів навчально-виховного процесу не лише через такі усвідомлювані соціально-психологічні механізми впливу, як переконання, але й неусвідомлювані, насамперед, наслідування. Керівники освітніх навчальних закладів самі мають бути зразком особистості, яку вони прагнуть виховати у підростаючих поколіннях [1].

Отже, особливості, які характерні для діяльності керівника ЗНЗ, мають доволі великий вплив на автентичність самопрезентації, зумовлений соціальним оточенням, необхідністю відповідати займаній посаді з огляду на суспільні вимоги; будучи «втиснутим» у певні рамки, знайти адекватний підхід до колективу, батьків, учнів; відповідати вимогам вищого керівництва тощо.

Постає питання, наскільки під впливом вищезазначених чинників керівник може залишатися самим собою, автентично представляти себе оточенню.

Аналіз досліджень і публікацій. Слід зазначити, що окремі аспекти досліджуваної проблеми вже були предметом уваги дослідників, у працях яких визначено концептуальні підходи до розуміння феномену самопрезентації як: 1) засобу отримання соціального схвалення та досягнення життєво значущих цілей (І. Гофман [4], О. Михайлова [11] та ін.), маніпулятивного управління образами (О. Доценко [5] та ін.); 2) стратегічного процесу комунікації, пов'язаного зі створенням в аудиторії та підтвердженням певного образу Я (М. Лірі [17], Р. Чалдіні [15] та ін.), 3) саморозкриття в міжособистісному процесі через самомоніторинг й самоверифікацію (М. Снайдер, У. Сван [16] та ін.); елімінування диссонансу, який виникає внаслідок неузгодженості чужих і власних оцінок себе (Л. Фестінгер [14] та ін.); 4) показника особистісного розвитку (О. Бондарчук [1], С. Максименко [10] та ін.). З іншого боку, досліджено психологічні аспекти управлінської діяльності в системі освіти (О. Бондарчук [1], Л. Карамушка [6] та ін.).

Що ж до питання змісту та показників автентичності самопрезентації керівників освітніх організацій, то вони досліджені недостатньо, що й визначило мету нашої роботи.

Мета статті – за результатами теоретичного аналізу наукової літератури визначити зміст і показники автентичної самопрезентації керівників загальноосвітніх навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. На основі аналізу основних підходів до сутності досліджуваного феномену [2; 4; 11; 17 та ін.] самопрезентацію особистості керівника загальноосвітнього закладу можна визначити як стихійний чи цілеспрямований, свідомий чи несвідомий процес пред'явлення себе іншим суб'єктам освітнього процесу у процесі міжособистісної взаємодії, зумовлений особливостями особистісного розвитку та специфікою управлінської діяльності.

Автентичність самопрезентації зумовлена ступенем активності внутрішнього світу особистості управлінця, що забезпечує «проходження» справжньої його сутності через прошарки соціальних патернів, які «замасковують» істинний зміст Я, і відображення цієї сутності в поведінці та у продуктах діяльності (С. Максименко [10], В. Татенко [13] та ін.).

Виокремлення показників автентичності самопрезентації особистості можливо за умови аналізу її проявів у різних сферах життєдіяльності людини.

Так, автентична особистість, як особистість, чий внутрішній досвід узгоджений з зовнішніми формами вираження, здатна визнати як цінність своїх власних поглядів, так і думок соціального оточення, навіть якщо вони не збігаються. Це доступно людині, на думку А. Ленгле, в тому випадку, якщо вона пододала незавершені гештальти, сформовані в її минулому досвіді, і в той же час не має будь-яких нерéalних очікувань, тобто якщо вона вільна від минулого і майбутнього, живе в ситуації сьогодення, усвідомлюючи процеси своєї життєдіяльності й зберігаючи хороший контакт з навколишнім середовищем. Дослідник зазначає, що особистість лише тоді стає самою собою, коли себе «відпускає», дає світу подіяти на неї, «привести в рух» її почуття, а потім рефлексує своє ставлення до цих процесів й те наскільки її поведінка відповідає її ж внутрішній суті [8].

Саме такий радикальний спосіб персонального закріплення екзистенції, на думку С. Мадді, може привести особистість джерела Я, народжує справжнє: в почуттях, поведінці, рішеннях, те, що неможливо штучно зробити або прорахувати раціонально [9].

Подібної думку дотримується й Г. Літаер, який розрізняє дві сторони (аспекти) автентичності: конгруентність (здатність усвідомлювати і переживати власний емоційний досвід) та прозорість (здатність неперекручено і точно виражати цей досвід у спілкуванні) [7].

З іншого боку, А. Вуд виокремлює в автентичності особистості три аспекти [19]: 1) знання й прийняття себе («Я відчуваю хороший контакт із «справжнім собою»); 2) автентичне самовираження, необмеження себе («Я завжди роблю те, в що я вірю»); 3) необмеження іншими («Інші люди не здатні сильно впливати на мене»).

Окремі дослідники (Дж. Бьюдженталь [3], Дж. Тедескі [10] та ін.) вважають, що автентичність пов'язана із здатністю до вибору, волі, вирізняючи такі її показники: 1) сила; 2) авторська позиція; 3) самоорганізація; 4) особистісна відповідальність тощо.

С. Мадді [9] у своїй екзистенційній теорії особистості розрізняє автентичну і неавтентичну людину. Під автентичною людиною він розуміє неконформну, але, разом з тим, відповідальну особистість. Визначаючи автентичну людину і тим самим протиставляючи їй людину неавтентичну, дослідник стверджує:

- цінності автентичної особистості визначені і нестандартні, а цінності неавтентичної особистості розмиті й стереотипні;
- автентична особистість підходить до міжособистісних відносин диференційовано, шукає і розглядає різні їх варіанти, в той час як особистість неавтентична вважає за краще не диференціювати свої відносини з людьми;
- автентичні люди прагнуть до близької соціальної взаємодії, неавтентичні воліють поверхневі і дистантні відносини;
- автентичні люди активні і забезпечують вплив, а неавтентичні – пасивні, неохочі до перетворювальних дій,
- думки і почуття автентичних людей носять цілісний і планомірний характер, у неавтентичних – характер фрагментарний і безцільний [9].

В. Татенко зазначає, що бути автентичним, тобто відповідним собі, означає, по-перше, задовольняти найзагальнішим, власне сутнісним визначенням людини як істоти свідомої, творчої моральної; по-друге, це означає бути тотожним собі фізично, душевно, духовно в своїй неповторній одиницності, бути «полюсом незмінних значень» (в інтерпретації Е. Гуссерля) у різних ситуаціях і на різних етапах свого життя [13].

Отже, йдеться про протиставлення автентичної та неавтентичної особистості за рядом суттєвих ознак (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз характеристик автентичної та неавтентичної особистості

Автентична особистість	Неавтентична особистість
Ціннісне ставлення до себе (О. Бондарчук [1]), знання й прийняття себе А. Вуд [19]	Знецінення власної особистості, неприйняття себе
Гнучкість і диференційованість у міжособистісних стосунках (С. Мадді [9])	Ригідність
Суб'єктна активність (С. Мадді [9], В. Татенко [13])	Пасивність

Узгодженість (гармонія) внутрішньої позиції і зовнішнього впливу (Г. Літаєр [7])	Залежність від зовнішніх впливів
Конгруентність (здатність адекватно усвідомлювати і переживати емоційний досвід) (Г. Літаєр [7])	Неконгруентність
Прозорість (здатність неперекручено і точно виражати набутий емоційний досвід) (Г. Літаєр [7])	Замкненість
Неконформність (С. Мадді [9]), самостійність мислення	Конформність
Самоорганізація (Дж. Тедескі [18])	Розбалансованість
Здатність до вибору (Дж. Бьюдженталь [3]), вчинкова активність (В. Татенко [13])	Несамостійність (безпорадність)
Особистісна відповідальність (Дж. Тедескі [18])	Невміння брати відповідальність за власні дії на себе

Виокремлені характеристики набувають особливої ваги у випадку керівника закладу освіти, адже створюючи умови для особистісного розвитку інших суб'єктів освітнього процесу, управлінці повинні бути орієнтовані, насамперед, на власний особистісний розвиток, демонструючи, у тому числі, зразки поведінки автентичної особистості.

Разом з тим, як показують результати дослідження О. Бондарчук окремих показників автентичності особистості керівників ЗНЗ, для доволі великої кількості з них це є значною проблемою через специфічний вплив управлінської діяльності, що спричинює професійні деформації особистості [1].

За узагальненням результатів теоретичного аналізу літератури та з урахуванням специфіки управлінської діяльності керівників ЗНЗ виокремлено такі показники автентичності самопрезентації їх особистості :

1) широта самопрезентації, високий рівень, широта й різнобічність саморозкриття себе суб'єктам освітнього процесу, що ґрунтуються на ціннісному ставленні й прийнятті себе як особистості, управлінця, професіонала;

2) конгруентність і прозорість, іншими словами, здатність адекватно усвідомлювати, переживати й точно виражати набутий емоційний досвід, в основі яких лежить адекватна самооцінка особистості управлінця та гнучка, конструктивна система психологічних захистів;

3) узгодженість (гармонія) внутрішньої позиції і впливу соціального оточення, що, зокрема, проявляється у середньому (оптимальному) рівні самомоніторингу в ситуації міжособистісної взаємодії, гнучкості й диференційованості в міжособистісних стосунках з ними;

4) асертивна поведінка, здатність до конструктивного прийняття оцінки з боку суб'єктів освітнього процесу (у тому числі й насамперед, негативної), з обговоренням і аналізом наслідків у контексті успішності управлінської діяльності тощо.

Такий підхід дозволить системно дослідити автентичність самопрезентації особистості керівників загальноосвітніх навчальних закладів на когнітивному, афективному та поведінковому рівнях її прояву.

Висновки. Автентичність самопрезентації особистості керівників загальноосвітніх навчальних закладів як здатність проявляти справжнє «Я» в асертивній поведінці та конструктивній діяльності всупереч тиску соціальних ролей й інших соціальних паттернів є важливим показником рівня їх особистісного розвитку та прогностичним індикатором успішності професійної діяльності.

Перспективи подальшого дослідження полягають в емпіричному дослідженні показників і чинників автентичності самопрезентації керівників загальноосвітніх навчальних закладів з метою визначення психологічних умов її забезпечення в практиці професійної діяльності управлінців.

Література

1. Бондарчук О. І. Соціально-психологічні засади особистісного розвитку керівників освітніх організацій у професійній діяльності : монографія / О. І. Бондарчук. – К. : Наук. Світ, 20108. – 378 с.
2. Бондарчук О. І. Гендерні особливості автентичності самопрезентації керівників освітніх організацій / О. І. Бондарчук, О. Ю. Дубова // Міжнародний науковий журнал «ScienceRise» 2015. – Т. 12. – №1(17). – С. 45–49.
3. Бьюдженталь Дж. Искусство терапевта / Дж. Бьюдженталь. – СПб. : Питер, 2011. – 304 с.
4. Гофман, И. Представление себя другим в повседневной жизни [Текст] / И. Гофман. – М. : Канон-пресс, 2000. – 304 с.
5. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, управление и защита [Текст] / Е. Л. Доценко. – СПб. : Речь, 2003. – 304 с.
6. Карамушка Л. М. Психология управления заведениями средней освіти : монографія / Л. М. Карамушка. – К. : Ніка-Центр, 2000. – 332 с.
7. Литаер Г. Ауθενчност, конгруэнтност и прозрачность / Гермейн Литаер, 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.lhpa.net/ru/index.php/teksty/25-gumanisticheskaya-psikhologiya/avtory-nedirektivnogo-podkhoda/194-autentichnost-kongruentnost-i-prozrachnost>

8. Лэнгле А. Person: Экзистенциально-аналитическая теория личности: сб. статей: пер. с нем. – М. : Генезис, 2005. – 159 с. – (Теория и практика экзистенциального анализа).
9. Мадди С. Теории личности: сравнительный анализ / Сальваторе Мадди. – СПб. : Речь, 2002. – 539 с. – (Метры мировой психологи).
10. Максименко С. Д. Генезис существования личности / С.Д. Максименко. – К. : КММ, 2006. – 240 с.
11. Михайлова Е. В. Самопрезентация: теории, исследования, тренинг / Е. В. Михайлова. – СПб. : Речь, 2007. – 224 с.
12. Скібіцька Л. І. Менеджмент [Електронний ресурс] / Л. І. Скібіцька, О. М. Скібіцький // Учебники онлайн – Режим доступу до ресурсу: http://uchebnik-online.com/soderzhanie/ua_textbook_30.html.
13. Татенко В. А. До проблеми автентичності людського буття : парадигма вчинку / В.А. Татенко // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992 – 2002 рр. : [зб. наук. праць до 10-річчя АПН України / Акад. пед. наук України]. – Ч. 1. – Харків : ОВС, 2002. – С. 550–563.
14. Фестингер, Л. Теория когнитивного диссонанса [Текст] / Л. Фестингер. – СПб. : Ювента, 1999. – 317 с.
15. Чалдини, Р. Психология влияния [Текст] / Р. Чалдини.. – СПб. : Питер, 2001. – 288 с
16. Янчук, В. А. Введение в современную социальную психологию [Текст] / В. А. Янчук. – Мн. : АСАР, 2005. – 768 с.
17. Leary, M. R. Impression management: A literature review / M. R. Leary, R. M. Kowalsky // Psychological Bulletin. – 1990 – № 107. – P. 34–47.
18. Tedeshi J. R. Identities, the Phenomenal Self and Laboratory Research / J. R. Tedeshi, M. Riess // Journal of Experimental Social Psychology. – 1981. – V. 7. – P. 490–502.
19. Wood A. M. The Authentic Personality: A Theoretical and Empirical Conceptualization and the Development of the Authenticity Scale / A. M. Wood, A. P. Linley, J. Stephen. // Journal of Counseling Psychology. – 2008. – №3. – С. 385–399.

Транслітерація

1. Bondarchuk O. I. Sotsialno-psykholohichni zasady osobystisnoho rozvytku kerivnykiv osvitnikh orhanizatsii u profesiinii diialnosti : monohrafiia / O. I. Bondarchuk. – K. : Nauk. Svit, 20108. – 378 s.
2. Bondarchuk O. I. Henderni osoblyvosti avtentychnosti samoprezentatsii kerivnykiv osvitnikh orhanizatsii / O. I. Bondarchuk, O. Yu. Dubova // Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «ScienceRise» 2015. – T. 12. – №1(17). – S. 45–49.
3. Biudzhenal Dzh. Yskusstvo terapevta / Dzh. Biudzhenal. – SPb. : Pyter, 2011. – 304 s
4. Hofman, Y. Predstavlenye sebja druhym v povsednevnoi zhyzny [Tekst] / Y. Hofman. – M. : Kanon-press, 2000. – 304 s.

5. Dotsenko E. L. Psykholohyia manipuliatsyy: fenomeny, upravlenye y zashchya [Tekst] / E. L. Dotsenko. – SPb. : Rech, 2003. – 304 s.
6. Karamushka L. M. Psykholohiia upravlinnia zakladamy serednoi osvity : monohrafiia / L. M. Karamushka. – K. : Nika-Tsentr, 2000. – 332 s.
7. Lytaer H. Autentychnost, konhruentnost y prozrachnost / Hermein Lytaer, 2015. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu do resursu: <http://www.lhpa.net/ru/index.php/teksty/25-gumanisticheskaya-psikhologiya/avtory-nedirektivnogo-podkhoda/194-autentichnost-kongruentnost-i-prozrachnost>
8. Lenhle A. Person: Ėkzystentsyalno-analytycheskaia teoriya lychnosti: cb. statei: per. s nem. – M. : Henezys, 2005. – 159 s. – (Teoriya y praktyka ėkzystentsyalnoho analiza).
9. Maddy S. Teoryy lychnosti: sravnytelnyi analiz / Salvatore Maddy. – SPb. : Rech, 2002. – 539 s. – (Metry myrovoi psykholohy).
10. Maksymenko S. D. Henezys sushchestvovanyia lychnosti / S.D. Maksymenko. – K. : KMM, 2006. – 240 s.
11. Mykhailova E. V. Samoprezentatsyia: teoriy, yssledovanyia, trenynh / E. V. Mykhailova. – SPb. : Rech, 2007. – 224 s.
12. Skibitska L. I. Menedzhment [Elektronnyi resurs] / L. I. Skibitska, O. M. Skibitskyi // Uchebnyky onlain – Rezhym dostupu do resursu: http://uchebnik-online.com/soderzhanie/ua_textbook_30.html.
13. Tatenko V. A. Do problemy avtentychnosti liudskoho buttia : paradyhma vchynku / V.A. Tatenko // Rozvytok pedahohichnoi i psykholohichnoi nauk v Ukraini 1992 – 2002 rr. : [zb. nauk. prats do 10-richchia APN Ukrainy / Akad. ped. nauk Ukrainy]. – Ch. 1. – Kharkiv : OVS, 2002. – S. 550–563.
14. Festynher, L. Teoriya kohnytyvnoho dyssonansa [Tekst] / L. Festynher. – SPb. : Yuventa, 1999. – 317 s.
15. Chaldyny, R. Psykholohyia vlyianyia [Tekst] / R. Chaldyny. – SPb. : Pyter, 2001. – 288 s.
16. Ianchuk, V. A. Vvedenye v sovremennuiu sotsyalnuiu psykholohiyu [Tekst] / V. A. Yanchuk. – Mn. : ASAR, 2005. – 768 s.
17. Leary, M. R. Impression management: A literature review / M. R. Leary , R. M. Kowalsky // Psychological Bulletin. – 1990 – № 107. – P. 34–47.
18. Tedeshi J. R. Identities, the Phenomenal Self and Laboratory Research / J. R. Tedeshi, M. Riess // Journal of Experimental Social Psychology. – 1981. – V. 7. – P. 490–502.
19. Wood A. M. The Authentic Personality: A Theoretical and Empirical Conceptualization and the Development of the Authenticity Scale / A. M. Wood, A. P. Linley, J. Stephen. // Journal of Counseling Psychology. – 2008. – №3. – S. 385–399.

Дубова Е.Ю.

Содержание и показатели аутентичности самопрезентации личности руководителей общеобразовательных учебных заведений

В статье по результатам теоретического анализа научной литературы представлены содержание и показатели аутентичности самопрезентации личности руководителя общеобразовательного учебного заведения. Определены характерные черты управленческой деятельности (насыщенность большим количеством действий; разнообразие видов деятельности; фрагментарность деятельности; частое вмешательством извне; широкая сеть контактов, которые выходят за рамки рабочей группы; преобладание вербального общения с окружающими). Показано специфические особенности, которые характерны для управления общеобразовательным учебным заведением: умение учитывать особенности различных возрастных групп в процессе взаимодействия с участниками образовательного процесса; умение осуществлять мобильное и гибкое деловое общение с каждым субъектом образовательного пространства; знания инновационных подходов, умение их гибко использовать с учетом специфики деятельности конкретного учебного заведения, владение технологиями оказания консультативной помощи участникам образовательной деятельности в реализации этих подходов; руководители образовательных учреждений сами должны быть образцом личности, которую они стремятся воспитать у подрастающих поколений). Осуществлен сравнительный анализ проявлений аутентичности (ценностное отношение к себе, гибкость и дифференцированность в межличностных отношениях, субъектность, согласованность, конгруэнтность, прозрачность, неконформность, самоорганизация, способность к выбору, личная ответственность,) и неаутентичности (обесценивание собственной личности, ригидность, пассивность, зависимость от внешних воздействий, эмоциональная зависимость, замкнутость, конформность, разбалансированность, несамостоятельность, неумение брать ответственность за свои действия.) личности. На основе обобщения и систематизации указанных показателей и специфики управленческой деятельности в образовании представлены показатели аутентичности самопрезентации руководителей общеобразовательных учебных заведений.

Ключевые слова: самопрезентация, аутентичность самопрезентации, руководитель общеобразовательного учебного заведения, управленческая деятельность.

Dubova O. Y.

Contents and indicators of authenticity of self-presentation of heads of secondary schools

In the article, based on the results of the theoretical analysis of scientific literature, the content and indicators of self-presentation of the personality of the head of the general educational institution are presented. The characteristic features of managerial activity are certain saturation by plenty of actions, variety of types of activity; the fragmentariness of activity is: frequent interference from outside: wide network of contacts, that go out far outside the working group of predominance of the

verbal intermingling with surrounding. The functional aspects of managerial activity (euretic; administrative; operator) are analyzed. The specific features that are characteristic for the management of a secondary school are shown: the ability to take into account the peculiarities of different age groups in the process of interaction with participants in the educational process; the ability to make mobile and flexible business communication with each subject of the educational space; knowledge of innovative approaches, their ability to flexibly use, taking into account the specifics of the activity of a particular institution of education, ownership of the technology providing advisory assistance to participants in educational activities in the implementation of these approaches. A comparative analysis of manifestations of authentic person (flexibility and diffraction in the interpersonal relations, subjectivity, co-ordination, competition, self-organization, capacity for a choice, personal responsibility, valued attitude toward itself) and unauthentic (rigidity, passivity, dependence on external influences, emotional dependence, reserve, conformalness, disbalance, to take the lack, of initiative of lack of ability responsibility for own personality) personality of leader general educational establishment are analyzed. On the basis of the generalization and systematization of these indicators and the specifics of management activity in education, the indicators of the authenticity of self-presentation of the heads of secondary school are presented.

Key words: self-presentation, authenticity of self-presentation, head of a secondary school, management activity.

Дубова Олена Юрїївна – аспірантка кафедри психології управління ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», м. Київ.

УДК 159.942.5

Завацький В.Ю., Ковальова О.В., Суслова В.О.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ В УМОВАХ ЖИТТЄВИХ ЗМІН

У статті розглянуто соціально-психологічні проблеми сучасної молоді та особливості її соціальної зрілості в умовах життєвих змін. Показано, що соціальна зрілість особистості обов'язково включає активну життєву позицію особистості і досягається у неперервній єдності виховання та самовиховання, в активному, постійному прагненні самої особистості до швидкого досягнення соціальної зрілості, в її потребі до саморозвитку. Виокремлено основні компоненти соціальної зрілості молоді (соціальна активність, соціальна відповідальність, соціальна самореалізація та самовизначення) та критерії соціальної зрілості (ціннісні орієнтації, моральні та емоційно-вольові якості особистості).

Ключові слова: молодь, соціальна зрілість, умови життєвих змін.